

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

УДК 32.001.76
ББК 66.0
П 50

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали II міжвузівської
науково-практичної конференції молодих політологів.
24 листопада 2010 р. – Рівне: РДГУ, 2011. – 194 с.

ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Ухвалено до друку рішенням кафедри політичних наук РДГУ.
Протокол № 2 від 17 лютого 2011 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Рівне – 2011

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Мельник Алла</i>	Політика пам'яті особистості	9
<i>Сайгафарова Елеонора</i>	Середній клас як основа стабільного розвитку сучасної України	11
<i>Малиновська Наталія</i>	Політика європейських держав щодо іммігрантів-мусульман	13
<i>Макарук Надія</i>	Агенти політичної соціалізації студентської молоді в Україні	16

СЕКЦІЯ 1. Теоретичні аспекти аналізу політичної модернізації

<i>Байрак Сергій</i>	Інститути громадянського суспільства і держава	19
<i>Гаврилюк Світлана</i>	Маніпулятивна складова політичної влади	21
<i>Кац Еліна</i>	Інформаційний простір і побудова громадянського суспільства	23
<i>Куницька Ганна, Троценко Валерій</i>	Проблема більшості та меншості в теорії демократії	26
<i>Мишляєв Тарас</i>	Членство в Євросоюзі як чинник трансформації національних політичних систем	28
<i>Мельник Ірина</i>	Сутність і різновиди політичного екстремізму	30
<i>Патлашинська Ірина</i>	Типологічні особливості миротворчої діяльності	33
<i>Венгринюк Лілія</i>	Статус нації як інституційованої форми та випадкове явище Роджерса Брюейкера	36

<i>Камзьол Валентина</i>	Інформаційне забезпечення діяльності громадських організацій	39
<i>Криворучко Наталія</i>	Тоталітаризм і XXI століття	42
<i>Герасимчук Іванна</i>	Роль партій у політичній модернізації суспільства	45
<i>Левчук Юрій</i>	Авторитарна і демократична моделі політичної модернізації	47
<i>Горбатюк Катерина</i>	Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку	49
<i>Гривіцький Вадим</i>	Розвиток пеніцітарної системи в умовах модернізації	51
<i>Житнік Олена</i>	Основні технології формування іміджу політичного лідера	54
<i>Левіцький Андрій</i>	Сучасні інформаційні технології як чинник демократизації	56
<i>Осадчук Олена</i>	Політичний імідж як технологія	60
<i>Стельмах Валерій</i>	Механізми представницької демократії	62
СЕКЦІЯ 2. Політична модернізація: міжнародний та регіональний досвід		
<i>Бойківський Любомир</i>	Лібералізація газового ринку ЄС: виклик для Росії	65
<i>Генега Ірина</i>	Концептуальні засади зовнішньої політики Російської Федерації	68
<i>Коваленко Людмила</i>	Європейський союз: нормативно-правове забезпечення виборчого процесу	70
<i>Петрович Інна</i>	Електоральний аналіз сучасної політичної ситуації в країнах Латинської Америки	72

<i>Руденко Катерина</i>	Націоналістичні партії Великобританії	74
<i>Стукан Ірина</i>	Особливості інтеграції Хорватії до Європейського уроки для України	75
<i>Федорак Світлана</i>	Проблема невизнаних держав Кавказького регіону: зовнішньополітичний фактор	79
<i>Брень Сергій</i>	Загальна ситуація зі свободою слова в Республіці Білорусь	81
<i>Варжель Надія</i>	Студентський революційний рух у Росії кінця XIX - початку XX ст. як фактор політичної модернізації	83
<i>Климчук Тетяна</i>	Стратегія розширення НАТО за рахунок східних країн	84
<i>Конончук Оксана</i>	Реформи М.М. Сперанського і їх роль у модернізації політичної системи Російської імперії	86
<i>Кобець Сергій</i>	Відносини РФ та НАТО на сучасному етапі розвитку системи колективної безпеки	88
<i>Мельник Наталія</i>	Проблема взаємних територіальних претензій між Україною та Румунією	90
<i>Сотніков Ілля</i>	Врегулювання конфліктів та миротворчий процес	93
<i>Філіпцов Олексій</i>	Транскордонне співробітництво як чинник європейської інтеграції України	95
СЕКЦІЯ 3. Проблеми і перспективи політичної модернізації в Україні		
Підсекція 1		
<i>Українець Віктор</i>	Профілактика етнічного екстремізму в Україні	97

<i>Карпенюк Юлія</i>	Повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту: вітчизняна специфіка	100
<i>Артемов Віталій</i>	Вплив зовнішньополітичних факторів на національні інтереси України	102
<i>Багнюк Олександр</i>	Перспективи України на сучасному етапі євроінтеграції	105
<i>Бразалук Любов</i>	Розвиток інституту президентства в Україні	107
<i>Вавуліч Олександр</i>	Проблеми базування Чорноморського флоту Російської федерації на території України	110
<i>Вусатий Борис</i>	Спортивна політика України в умовах глобалізації	112
<i>Васильєва Олександра</i>	Жіночий рух в Україні як необхідний елемент розвитку громадянського суспільства	115
<i>Галганець Сергій</i>	Вплив ЗМІ на формування електоральної поведінки громадян України	117
<i>Горбова Юлія</i>	Україна і Польща: моделі політичної модернізації	121
<i>Гольберт Юлія</i>	Діяльність молодіжних громадських націоналістичних організацій в Україні	123
<i>Градовий Павло</i>	Перший всеукраїнський референдум	125
<i>Григор'єва Юлія</i>	Особливості формування багатопартійної системи в Україні	127
<i>Дзерун Сергій</i>	Національна ідея як чинник політичної модернізації	129
<i>Карпюк Тарас</i>	Формування німецького етнодемографічного сегменту Волині 1800-1945 рр.	131

<i>Кондратюк Марія</i>	Політико-адміністративна модернізація політичної системи України	134	<i>Пшенична Олена</i>	Політична еліта як чинник демократизації в сучасній Україні	170
<i>Кравчук Інна</i>	Стратегія та напрямки розвитку екологічної політики України за роки незалежності	136	<i>Ралець Андрій</i>	Право на свободу слова і думки в сучасній Україні	173
<i>Красько Ольга</i>	Проблема реалізації прав людини в Україні	139	<i>Самчук Інна</i>	Правляча еліта в Україні: особливості формування та функціонування	175
<i>Кузьменко Віталій</i>	Інформаційна безпека України	141	<i>Сверба Людмила</i>	Громадська оцінка діяльності „помаранчевої” політичної еліти	177
<i>Ліннік Юрій</i>	Цензура і свобода слова в Україні: політичний аспект	144	<i>Сирота Дмитро</i>	Особливості оптимізації виборчого процесу на місцевих виборах 2010 р. в Україні	180
Підсекція 2					
<i>Штука Ірина</i>	Аспекти модернізації політичної системи України	147	<i>Тимошенко Віта</i>	Політичні технології в сучасній Україні	182
<i>Пікула Микола</i>	Місцеві вибори – 2010 в Рівному: погляд зі сторони	150	<i>Шимко Ольга</i>	Модернізація державного управління в контексті реформування політичної системи України	186
<i>Троян Віктор</i>	Національна ідентичність у вимірі сучасного українського суспільства	153	<i>Ярмолюк Оксана</i>	Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні	189
<i>Янчарук Олег</i>	Проблеми політичної модернізації в Україні	155	<i>Шмигельська Ольга</i>	Особливості взаємодії державної влади і молоді в процесі демократизації українського суспільства	192
<i>Луцук Марія</i>	Особливості електоральної культури в сучасній Україні	158			
<i>Макарчук Наталія</i>	Вітчизняна специфіка формування іміджу політичного лідера	160			
<i>Мищук Ольга</i>	Вектори еволюції політичної культури сучасної України	163			
<i>Овдійчук Ірина</i>	Проблема демократичності виборчих технологій на президентських виборах 2010 р. в Україні	165			
<i>Ошурко Юлія</i>	Діяльність політичної опозиції як складова демократизації в сучасній Україні	168			

нової моделі стабілізації, в центрі якої – розвинута партійна система, сформоване і впливове громадянське суспільство, нові форми публічного діалогу між суспільством і владою.

Узагальнюючи інтегральну логіку різних моделей переходу до демократії, можна зробити висновок, що компромісність, “непослідовність”, готовність “поступитися принципами” в кінцевому рахунку виявляються типи переконаннями, без яких існування демократизації суспільства і виникнення, як результат цього процесу, стійкої демократії фактично неможливі. При цьому логіка процесу демократизації дає можливість з іншого боку подивитись на афористично окреслений У.Черчиллем парадокс демократії як “найгіршої форми правління”. “Найгірша” система – то навмисно компромісна, то досить неповоротка, то надмірно гнучка, така що ухиляється від простих і “однозначних” рішень, виявляється найбільш надійною, майже завжди готовою до випробувань.

Сучасні процеси демократизації українського суспільства досить часто закордонні науковці, політологи, ЗМІ судять саме з позицій сучасної демократії розвинених країн світу, не враховуючи того, що Україна (як і Росія, інші пострадянські держави) не повинна копіювати інститути цих країн і у всьому керуватися їх досвідом. Водночас, проблема формування демократичних інститутів в процесі конституційної модернізації є однією з ключових проблем цього процесу, оскільки внаслідок неадаптованості цих інститутів до умов і традицій українського суспільства, за недостатньої підтримки демократичних інститутів політичною елітою і населенням відбуваються численні “збої” в їх функціонуванні, аж до прямої їх дискредитації. Ключовою проблемою, від вирішення якої багато в чому залежить ефективність функціонування політичних інститутів, органів державної влади, є надання їх діяльності соціального спрямування (творення соціальної держави), можливість за їхньої допомоги здійснювати соціальну політику в інтересах усіх пересічних громадян.

Проведення політико-адміністративної модернізації суспільства і держави, як свідчить світова практика, потребує комплексного підходу. Майбутній розвиток країн пострадянського простору, України зокрема, можливість проведення ефективних реформ багато в чому буде залежати від того, чи вдасться реформаторам (правлячій еліті) поєднати об’єктивну потребу в централізації з регіонально-економічним чинником.

Європейський досвід функціонування пропорційних виборчих систем (Німеччина, Італія, країни Східної і Центральної Європи) надає

досить широкий вибір різних підходів до вирішення цього завдання. Для більшості сучасних політичних систем характерна конкуренція за контроль над владою, в якій основним інструментом виступають політичні партії. Найбільш важливим і ефективним засобом є участь партій у виборах, що надає послідовності та наступності державній політиці, сприяє структуруванню суспільних інтересів та їхньому представництву в органах державної влади. На жаль, значна частина партій створюються та діють не у відповідь на соціальний запит, як інститути формування та просування інтересів широких суспільних верств, а як інструменти (засоби) політичної легалізації і боротьби інтересів окремих груп та осіб, що прагнуть або утримати, або здобути владу. Змін на краще можна чекати лише за умови формування двох-трьох потужних політичних партій, в змаганні яких за владу і з’явиться дійсна політична еліта. Можна прогнозувати, що на сучасному етапі та в найближчому майбутньому в Україні має сформуватися еліта, яка володітиме стратегічними цілями і волею для їх здійснення.

Разом з політичними партіями ключову роль в модернізаційних процесах відіграють державні інституції і, насамперед, бюрократична еліта, яка визначає характер функціонування інститутів державної влади. Розв’язання багатьох проблем державотворення значною мірою залежить від подолання негативної тенденції відчуження пересічних громадян від політики і влади. Перепоною на шляху процесу державотворення в контексті реалізації національних інтересів України є дії певних політичних еліт, які заради реалізації своїх корпоративних інтересів прагнуть “приспосувати” під себе існуючі демократичні інститути або ж своїми діями викликати загострення політичного протистояння, економічні негаразди в суспільстві.

Кравчук Інна

(студентка 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”, наук. керівник – к.політ.н. Кундеус О.М.)

СТРАТЕГІЯ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Екологічну політику можна визначити як організаційну та регулятивно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій

природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної безпеки. Неefективна, невважена екологічна політика або ж її відсутність є коренем усіх існуючих екологічних проблем, може спричиняти екологічні катастрофи різного масштабу (аж до глобальної), порушення екологічної рівноваги, що загрожує існуванню не лише людини, а і інших живих організмів, природи взагалі.

Через невизначеність у соціально-політичному житті та економіці України найближчим часом не доводиться чекати позитивних змін в екологічному стані держави. Навпаки, навіть якщо в короткий строк вдасться стабілізувати обсяги забруднень довкілля, збільшити кількість і поліпшити якість роботи очисних споруд, пристроїв та обладнання, частково перейти на нові, не такі шкідливі для природи й здоров'я людей технології виробництва, економніше витратити природні ресурси, все одно протягом певного періоду стан екосистем буде погіршуватись.

Проте є й позитивні фактори: нагромаджено багато об'єктивних даних про екологічний стан геологічних систем України; визначено основні причини й динаміку розвитку екологічної кризи; на основі цих знань розроблено програму заходів для розв'язання екологічних проблем.

Ці заходи спрямовані передусім на стабілізацію, а в подальшому на зменшення масштабів забруднення.

В Україні екологічна складова розвитку, на жаль, незважаючи на численні міжнародні природоохоронні зобов'язання та сподівання суспільства, і досі не стала державним пріоритетом. Україна і досі не має Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища, Національної стратегії сталого (збалансованого) розвитку. Лише 17 жовтня 2007 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України, під тиском НУО (неурядові організації) та міжнародної спільноти, було схвалено Концепцію Стратегії національної екологічної політики України на період до 2020 року.

Національний екологічний центр України, сповідуючи принципи екоцентризму, традиційно спрямовує свої зусилля на покращання стану екологічної політики в Україні, сприяння втіленню засад сталого (збалансованого) розвитку, а також активно співпрацює у цьому напрямку з іншими українськими та міжнародними НУО. Зокрема, у 2003 р., за ініціативи декількох всеукраїнських НУО – членів Громадської Ради при Мінприроди України, у тому числі Національного екологічного центру України (НЕЦУ), зусиллями понад 100 українських НУО, спеціально для 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів довкілля було підготовлено та представлено на конференції

спеціальну доповідь “Екологічна політика в Україні: погляд громадськості”. У 2004 р. НЕЦУ був серед розробників та підписантів листа 125 НУО до Президента України “Суспільство потребує нової екологічної політики”. У 2006 р. НЕЦУ разом з ВЕГО “МАМА-86” виступив співорганізатором Громадянської ініціативи “Зелений Майдан”, метою якої є покращання стану екологічної політики в Україні. Великої уваги НЕЦУ надає забезпеченню виконання Україною положень Конвенції “Про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля” (Оргуська конвенція), питанням врахування екологічної складової в державному розвитку, питанням процедур державної екологічної експертизи екологічно небезпечних проектів і належної участі громадськості в цих процедурах.

Підсумовуючи можна зазначити, що за умов особливо небезпечної загострення в 90-х роках екологічної кризи теперішня орієнтація України на природоохоронну й ресурсозберігаючу політику, на входження в загальноєвропейську та світову системи екологічної безпеки, на ефективне вирішення численних екологічних проблем має не тільки національне, а й міжнародне значення.

До найневідкладніших і найнеобхідніших заходів з оздоровлення екологічної ситуації в Україні належать:

- активізація екологічної просвіти в середніх і вищих навчальних закладах, екологічне виховання населення за допомогою телебачення, преси, радіо, природоохоронних та інших товариств;
- проведення незалежних комплексних екологічних експертиз для складання екологічного прогнозу й вироблення рекомендацій регіонального масштабу (в усіх регіонах і силами всіх експертів-екологів на місцях);
- вишукування додаткових коштів на охорону природи та прискорення будівництва природоохоронних об'єктів, пристроїв, обладнання;
- заборона будь-яких відхилень від екологічних вимог проектів, усіляких дій, що можуть завдати шкоди природі, суворе дотримання рекомендацій ОВНС (Оцінка впливу на навколишнє середовище);
- негайне створення системи екологічного стимулювання для виконання екологічних заходів, як це вже ефективно практикується в розвинених країнах – США, Японії, Німеччині (стимулювання комплексного використання сировини й вторинної сировини, відходів, запровадження маловідходних та безвідходних технологій);
- урахування громадської думки у вирішенні питань про будівництво промислових, енергетичних, військових об'єктів;

- активізація діяльності правоохоронних і природоохоронних органів, захист і розширення їхніх прав, перегляд розмірів штрафів і характеру покарань за екологічні злочини відповідно до чинних на Заході, наприклад у США й Німеччині, норм;

- активна пропаганда передового екологічного досвіду засобами масової інформації в центральній і місцевій пресі, по телебаченню.

А найголовніша думка, що червоною лінією проходить через цю проблему – це формування в дитини від дня народження і впродовж усього життя екологічної свідомості та безперервного гуманістично-екологічного мислення з переходом в екологічну діяльність.

Красько Ольга

*(студентка 3 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”,
наук. керівник – к.політ.н. Хаврук І.А.)*

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

В умовах розвитку державності України ключове місце належить формуванню правової системи, в якій одним з основних елементів є права людини з позицій як внутрішньодержавного, так і загальносвітового значення.

Закріплення в Конституції України соціального і правового принципів держави передбачає всю повноту політичних, соціально-економічних, культурних та інших прав і свобод людини і громадянина. Відтак метою сучасного розвитку українського суспільства є утвердження прав людини і громадянина, забезпечення умов для їх повної реалізації.

Декларація прав без гарантії їх забезпечення веде до негативних соціально-політичних наслідків, зниження авторитету влади, до зростання недовіри до політики держави, породжуючи правову деформацію та різні форми девіантної поведінки.

Вдосконалення законодавчої бази в напрямі реалізації прав і свобод людини та громадянина є одним з основних пріоритетів у розвитку правової держави. З іншого боку, права людини складають одну з ключових наукових проблем, яка всебічно вивчається – з філософсько-гуманітарного погляду, в аспекті принципів перебудови правової системи, проведення економічної та культурної політики, боротьби з екологічними загрозами, злочинністю.

Концепція прав людини включає у себе дві складові цієї ідеї, дві групи прав. Перша полягає у тому, що невід’ємні і невідчужувані права належать людині тому, що вона людина. Це моральні, або природні права, які випливають з самої людської природи кожного індивіда, і призначення їхнє у тому, щоб підтримувати в людині почуття власної гідності. Друга включає юридичні права, які встановлюються відповідно до нормотворчих процесів, які відбуваються як на національному, так і на міжнародному рівні.

Останнім часом в Україні виникли несприятливі для особистості тенденції, що істотно ослаблюють її реальний статус у суспільстві, соціальну і правову захищеність. Деформація суспільної правосвідомості як результат тривалої ідеологічної обробки, яка здійснювалася тоталітарною державою, створила атмосферу невпевненості індивіда у своїй захищеності. Тому дослідження проблеми забезпечення, реалізації, охорони і захисту прав і свобод людини й громадянина на сучасному етапі державного будівництва набуває особливого значення.

Права людини мають особливу значимість у житті суспільства ще і тому, що вони сприяють комунікації між індивідами і соціальними групами, між особистістю і державою. Нерозуміння цього унеможливає адекватну оцінку всієї системи складних політичних, соціальних, економічних, міжнародних відносин, не сприяє звільненню людини від надмірної залежності від держави.

Права людини і громадянина є визначальним чинником статусу людини в суспільстві й цивілізованій діяльності людей, задоволення їх потреб і інтересів. Реалізація конституційних прав і свобод людини й громадянина неможлива без ефективної організаційно-виконавчої діяльності державних органів і посадових осіб.

За ставленням держави до прав і свобод людини можна визначити рівень розвитку свободи і демократії в суспільстві. Усе це актуалізує необхідність всебічного дослідження проблеми прав людини і громадянина в Україні як необхідної передумови її демократичного розвитку. Для реалізації конституційне закріплених прав і свобод людини в Україні необхідно мати налагоджений соціально-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини – систему засобів і чинників, що забезпечують необхідні умови поваги до всіх основних прав і свобод людини, які є похідними від її гідності.

Треба підкреслити, що зі вступом України до європейських та світових інституцій, розвитком України як правової держави зростає необхідність дослідження даної теми у зв’язку із запровадженням міжнародних стандартів в законодавство України.

Наукове видання

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ:
СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Підписано до друку 17.02.2011 р. Формат 60x84.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 10,95. Замовлення № 101/1. Наклад 300.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненський державний гуманітарний університет
33028, м. Рівне, вул.С.Бандери,12

П 50   **ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ
ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали
II міжвузівської науково-практичної конференції
молодих політологів. 24 листопада 2010 р. – Рівне:
РДГУ, 2011. – 194 с.

УДК 32.001.76
ББК 66.0

© Рівненський державний гуманітарний
університет, 2011